

# บทบาทและความสำคัญของงานทะเบียนราษฎรในสำนักงานปกครองอำเภอ ภายใต้บริบทการกระจายอำนาจ: กรณีศึกษาอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส



● **สถานที่ประกอบการ** ที่ทำการปกครองอำเภอบาเจาะ

● **ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ** นางสาวอาชีชา ตีเยาะ

● **หลักสูตร/มหาวิทยาลัย** มหาวิทยาลัยทักษิณ

● **ระยะเวลาปฏิบัติงาน** 4 เดือน

● **อาจารย์ที่ปรึกษา** อ.ดร.บุญญวัฒน์ จิตประคอง

● **วันเริ่มต้น-วันสิ้นสุด**

● **ที่มาและความสำคัญของปัญหา**

3 พฤศจิกายน 2568 - 20 กุมภาพันธ์ 2569

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รัฐมีหน้าที่จัดเก็บภาษีและนำมาใช้พัฒนาประเทศผ่านการให้บริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน โดยต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักจริยธรรม การจัดการบริการสาธารณะของรัฐแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ส่วนกลาง รับผิดชอบนโยบายและภารกิจสำคัญของประเทศ
- ส่วนภูมิภาค (จังหวัด อำเภอ) ทำหน้าที่นำอำนาจจากส่วนกลางมาบริหารในพื้นที่
- ส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นดูแลตนเองเพื่อให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและตรงกับความต้องการมากขึ้น ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ผ่านกระทรวงมหาดไทยผู้ว่าราชการจังหวัด และ นายอำเภอ งานทะเบียนราษฎร เป็นภารกิจสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชน เช่น การแจ้งเกิด-ตาย ย้ายที่อยู่ เพิ่มชื่อ-จำหน่ายชื่อ และจัดทำทะเบียนบ้าน เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิและรับบริการจากรัฐได้ถูกต้อง

อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ชายแดนใต้ มีประชากรกว่า 52,000 คน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง แต่มีสำนักงานทะเบียนราษฎรเพียง 3 แห่ง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการส่งเสริมการกระจายอำนาจ จึงเป็นที่มาของการศึกษาบทบาทและความสำคัญของงานทะเบียนราษฎรภายใต้บริบทการกระจายอำนาจในปัจจุบัน

## ● **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อศึกษาบทบาทของงานทะเบียนราษฎรในสำนักงานปกครองอำเภอ
2. เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญการกระจายอำนาจทะเบียนราษฎรไว้ที่ทำการปกครองอำเภอภายใต้บริบท

● **วิธีการดำเนินงาน** ใช้การเก็บข้อมูลจากหนังสือ เอกสารวิชาการ และการสังเกตการณ์

## ● **ผลการดำเนินงาน**

1. บทบาทของงานทะเบียนราษฎรเป็นภารกิจสำคัญของรัฐ ใช้รับรองสถานะบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นฐานข้อมูลหลักที่ประชาชนใช้เข้าถึงสิทธิพื้นฐาน และเป็นข้อมูลสำคัญในการบริหารประเทศ โดยอำเภอเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลใกล้ชิดประชาชนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
2. ความสำคัญต่ออำนาจรัฐงานทะเบียนราษฎรสะท้อนอำนาจรัฐแบบรวมศูนย์ เพราะต้องผ่านการกำกับจากส่วนกลาง ข้อมูลถูกใช้เพื่อควบคุม ดูแล และรักษาความมั่นคง แม้จะมีข้อจำกัดด้านความคล่องตัว แต่ช่วยให้ข้อมูลมีความถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. นวัตกรรมและการปรับตัว รัฐนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เช่น ThaiD เพื่อให้ประชาชนทำธุรกรรมทะเบียนออนไลน์ได้ สะดวก รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่าย แม้อำนาจยังอยู่ส่วนกลาง แต่รูปแบบบริการตอบสนองประชาชนมากขึ้น สอดคล้องแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (NPM)
4. ความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ท้องถิ่นจะมีอิสระบางด้าน แต่อำนาจด้านทะเบียนราษฎรยังอยู่ที่อำเภอ ทำให้ท้องถิ่นต้องพึ่งพาข้อมูลจากอำเภอ สะท้อนว่าการกระจายอำนาจยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐส่วนกลาง
5. ความเป็นไปได้ในการถ่ายโอนภารกิจให้ท้องถิ่น การโอนงานทะเบียนให้ท้องถิ่นอาจทำให้บริการใกล้ชิดประชาชนมากขึ้น แต่มีความเสี่ยงด้านความถูกต้อง ความปลอดภัยข้อมูล และการเมือง หากจะทำได้ ท้องถิ่นต้องมีความพร้อมสูง และยังติดข้อจำกัดทางกฎหมาย แนวคิดนี้ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Christopher Hood อย่างเต็มที่